

Kósa Géza (Melbourne)

Ausztráliai magyarok a népszámlálás tükrében

I. RÉSZ

A mai, nemzeti érzésű magyar kormány terepszemlét tart a világon szétszóródó magyarság felett és igyekszik egy nemzeté összekovácsolni, szétforgácsolt népünket.

Ideje, hogy mi ausztráliai magyarok is, mutassuk be magunkat hogy hányan, kik, és mik vagyunk, milyen erőt képviselünk az összmagyarságon belül. Ez alkalommal csak azokat a jellegzetességeinket mutatjuk be, amelyeket számokban is ki lehet fejezni a 2006-os népszámlálás adatai alapján. A számbeli adatokból adódó minőségi következtetéseket másokra, vagy egy másik alkalomra hagyjuk.

Az adatok hozzáférhetősége

A magyarokra vonatkozó adatok nagy részéhez sajnos nem könnyű hozzáférni. Egyrészt azért, mert nincsenek kiadva nyomtatásban, másrészt pedig mert azok zárolva vannak, s csak akkor lehet hozzájuk jutni, ha azt az ember az Australian Bureau of Statistiktól (ABS) külön kérvényezi. Az ilyen külön szolgáltatásért viszont az ABS magas árat kér. A közönség számára elérhető adatok pedig csak számítógép által kereshető nagy adattárakban vannak elrejtve, s nagy hozzáértés kell azoknak a felkutatásához.

Hány magyar van Ausztráliában?

Talán ez a legizgalmasabb kérdés, amelyre a megbízható válasz már több mint félszáz éve rejtve maradt a magyarok előtt. Az elmúlt évtizedekben az ausztráliai magyarság létszámáról szóló megállapítások főleg csak becsléseken alapultak melyek nagyon messze álltak a valóságtól. Ezen nem lehet csodálkozni, mert csak a 2006-os népszámlálás az első olyan felmérés, amely olyan adatokat is tartalmaz, amelyek alapján már elég jól meg lehet közelíteni a valós helyzetet. Azonban a 2006-os népszámlálás adatai sem száz százalékig megbízhatók, mert az adatok minőségét sok minden befolyásolja, pl. maguk a kérdések, azoknak a megértése, a válaszoknak a helyes értelmezése, a kódolása és a feldolgo-

zásban is előforduló hibák. Mindezek ellenére, ezek a hiányosságok csak nagyon kis mértékben befolyásolják az adatok hitelességét, minőségét.

Mielőtt meg tudnánk válaszolni a kérdést, hogy hány magyar van Ausztráliában, elengedhetetlen hogy meghatározzuk azt, hogy ki számít magyarnak. A legegyszerűbb és talán a legmegfelelőbb megoldás az, ha azt mondjuk, hogy mindenki magyar, aki annak vallja magát, attól függetlenül, hogy melyik országban született, milyen nyelven beszél, vagy milyen valláshoz tartozik. Egy hasonló elvet támogatott pár héttel ezelőtt az egyik ausztrál felsőfokú bíróság döntése is, amely szerint, egy szőke hajú, kék szemű, fehér bőrű személyt hivatalosan is ausztrál őslakosnak, kell tartani, ha ő annak nyilvánítja magát.

A 2006-os népszámlálás adataiból el kellett határolni azokat, akik csak egy származást, 'magyart' jelöltek meg, azoktól, akik kettőt írtak be, mint pl. 'magyar, német'. Akik csak a magyar származást jelölték meg azok magyarnak vallották magukat. A mi meghatározásunk szerint 37'082 magyar van Ausztráliában.

Akik két származást, azaz két nemzetiségre utaló őst jelöltek meg, azokat vegyes származású magyaroknak nevezzük, vagy csak röviden 'vegyesnek'. A kérdőív kitöltését segítő utasítás szerint nem több mint két származást, "őst" (ancestry) lehetett megnevezni, a nagyszülőkig bezárólag. Ez a meghatározás elég pontatlan, és sok eltérő értelmezése lehetséges, mert nem lehet megállapítani, hogy milyen arányú a keveredés. Előfordulhat, hogy a kérdezettnek csak egy nagyszülője magyar, avagy csak az egyik nagyszülője más nemzetiségű. Az is lehetséges, hogy egyesek beírták, hogy 'magyar, ausztrál', tehát vegyes nemzeti-ségű, akkor is ha mindkét szülő magyar, mert az egyik szülő már Ausztráliában született, ausztrál állampolgár, s a kérdőívet kitöltő személy is már a második generációhoz tartozik, s rosszul értelmezte a kérdést.

A vegyes származású magyarok száma a meghatározásunk szerint 30'546. A magyar és a vegyes magyar származásúak csoportjában nem vették figyelembe, hogy az illető melyik országban született. Sokan ebből a csoportból már Ausztráliában látták meg először a napvilágot.

A magyar és a vegyes származású magyar csoporthoz tartozó személyek összesített létszáma 67'628. Ezek szerint tehát, Ausztráliában semmi képpen nem beszélhetünk több mint 70'000 olyan személyről, akiket magyarnak, vagy vegyes származású magyarnak nevezhetünk.

Arra nem kaptunk választ, hogy a kérdezett jobban vonzódik-e az egyik nemzetiséghez, mint a másikhoz? Azt azonban feltételezhetjük, hogyha valakinek semmi kötődése nincs a magyarsághoz, akkor sem, ha valamelyik megnevezhető őse magyar volt, akkor az illető fel sem tüntette a magyar származást, hiszen önakaratból írta be, vagy hagyta ki ezt az adatot.

Ezidáig csak egyetlen adat állt a rendelkezésünkre, amelynek alapján próbálták felbecsülni, hogy hány magyar lehet Ausztráliában. Az adatforrás az volt, hogy hányan vándoroltak be Magyarországról. Tudjuk, hogy az ilyen adat nem ad valós képet, mégis jó tudni, hogy 2006 ban 20'165 személy nevezte meg Ma-

gyarországot születési helyéül, attól függetlenül, hogy milyen nemzetiséghez tartozik.

A Magyarországról való bevándorlás nagymértékben és folyamatosan csökken. Az 1979 és azelőtt érkezettek száma 14'378, 1989-ben 3'137, tíz év múlva, 1999-ben 1'086, és hat évvel később 2005-ben, már csak 727 személy vándorolt Magyarországról.

Hány magyar vándorolt Ausztráliába az elszakított területekről?

Gyakran felvetődik a kérdés, hogy hányan jöhettek Ausztráliába a trianoni békediktátum által elszakított területekről. Ennek a kérdésnek a megválaszolása is sok akadályba ütközött, de ennek ellenére, mégis elég megbízható választ adhatunk, amely szerint 5'190 itt élő magyar született az elszakított területeken. Ebben a számban nincsenek benne a vegyes származású magyarok. Az 5'190 személyből 3'580 a Délvidéken, 1'012 Romániában, 187 Ukrajnában és 141 Szlovákiában született. Ausztriából 377 magyar vándorolt be, de nem tudni, hogy ezek közül hányan jöttek az elszakított területről, Burgenlandból. Érdekes, hogy kb. három és félszer annyi magyar jött a Délvidékről, mint Erdélyből.

Az elszakított területeken kívül még 39 országból vándoroltak magyarok, Ausztráliába.

Földrajzi elosztódás

Jellegzetes jelenség, hogy az ausztráliai magyaroknak több mint fele, (58 %) azaz 21'506 a két fővárosban, Sydneyben és Melbourne-ben él. Ha ehhez hozzáadjuk a másik két legnagyobb fővárosban (Brisbane, Adelaide) élő magyarok számát, akkor azt látjuk, hogy a magyaroknak majdnem háromnegyede (72 %), négy fővárosban lakik. Az pedig különösen szembetűnő, hogy a legészakibb (Darwin) és a legdélibb (Hobart), fővárosban, valamint az ország fővárosában (Canberra) lakó magyarok összesen csak kevesebb, mint 3 százalékát (2,83 %) képezik az ausztráliai magyaroknak.

Az 1-es táblázatban a százalék azt mutatja, hogy az illető állam fővárosának a magyar lakossága, az állam magyar lakosságának hány százalékát képezi. A 'Magyar és vegyes' oszlopban a magyar és a vegyes származású magyaroknak az államok fővárosaiban való összesített elosztódását mutatja.

1. tábla . A magyaroknak az államokban való elosztódása (Az ABS adatai alapján).

Állam	Magyar	Főváros	Magyar	Százalék	Magyar és vegyes
N.S.W.	13'091	Sydney	10'676	8,6	18'626
Vic.	12'581	Melbourne	10'830	86,0	18'329
Qld.	5'139	Brisbane	2'627	51,0	5'072
S.A.	2'906	Adelaide	2'502	86,0	4'606
W.A.	2'071	Perth	1'769	85,4	3'509
A.C.	765	Canberra	765	100	1'641

Tas.	382	Hobart	186	48,7	442
N.T.	147	Darwin	186	68,0	237
Összesen	37'082		29'455		52'462

II. RÉSZ

A magyar nyelv használata

Az utasítás szerint csak egy nyelvet lehetett beírni, mégpedig azt, amelyet a kérdezett állandóan használ a családja körében. 21'566 személy írta be, hogy otthon állandóan csak magyarul beszél. A magyarul beszélőknek a különböző államokba való megoszlása a 2-es táblázatban van feltüntetve.

A kérdés nem vette figyelembe, hogy ki milyen származású, vagy melyik országban született. Ha valaki vegyes származású, de otthon kizárólag magyarul beszél, akkor ebbe a csoportba van besorolva. Ezek szerint a 37'082 magyar és a 30'546 vegyes származású magyar (összesen 67'628 személy) közül 21'566, azaz, 32 százalék beszél otthon állandóan magyarul. Két fővárosban (Hobart, Darwin) kevesebben mint százan beszélnek otthon a nyelvünket.

Az otthon magyarul beszélők száma évenként folyamatosan csökken. 1996-ban 26'380, 2001-ben 24'368, és 2006-ban 21'561 személy beszélt otthon magyarul. Ezek szerint, 2006-ban már 4'819-el kevesebb személy beszél otthon állandóan magyarul mint tíz évvel azelőtt.

	Magyarul beszél	Főváros	Magyarul beszél
N.S.W	7'512	Sydney	6'469
Vic	7'917	Melbour	7'032
Old	2'874	Brisbane	1'565
SA.	1'630	Adelaide	1'471
W.	1'061	Perth	958
A.	366	Canbera	367
Tas	141	Hobart	65
N.	65	Darwin	47
Összes	21'566		18'004

Az ABS adatai alapján

Tanulmányi képesítés (15 éven felüliek)

A 15 éven felüliek (35'656) majdnem kétharmadának (64%) van érettségije, vagy azonfelüli valamilyen képesítése. Minden negyedik (26,2 %) 15 éven felüli magyarnak van egyetemi, vagy más felsőfokú végzettsége. Alapvető egyetemi diplomán felüli (postgraduate) képesítést 1'200 magyar (5,5%) szerzett. A 15 éven felülieknek csak a fél százaléka nem rendelkezik semmilyen iskolai végzettséggel.

Foglalkozás (15 éven felüliek)

A foglalkoztatott magyaroknak valamivel több mint fele (55%) hivatásos, igazgatási, vagy más adminisztrációs, tehát szellemi munkát végez. Ez megfelel a képezésektől elvárható munkaköröknek. Szép számmal vannak magyar technikusok és iparosok is, akik a magyar foglalkoztatottak 18 százalékát képezik. A magyaroknak csak kilenc százaléka végez képzést nem kívánó segédmunkát.

Vallási hovatartozás

A népszámláláskor a 60 kérdés közül csak vallásra vonatkozó kérdésekre nem volt kötelező válaszolni.

Azt várhatnánk, hogy az ausztráliai magyarok felekezeti megoszlási aránya nagyon megközelíti a magyarországit, azonban a felmérés adatai néha jelentősen eltérnek az elvárttól. Az ausztráliai magyarok 73 százaléka keresztény, ami közel van a magyarországi arányhoz (74%). Ausztráliában az izraelita vallásúak a magyarok 6 százalékát teszik ki (2'192), Magyarországon viszont csak 0,1 százalékát képezik a lakosságnak. Ez azt jelenti, hogy az ausztráliai magyarok közt, százalék szerint, több mint hatszor annyi izraelita van nyilvántartva, mint Magyarországon.

A reformátusok százalékos aránya is jelentős eltérést mutat a magyarországihoz képest. Ausztráliában a magyar reformátusok (2'397) a magyarok 6,4 százalékát képezik, magyarországi arányuk viszont kb. 16 százalék (15,9 %). Százalék szerint tehát fele annyi magyar református sincs itt, mint Magyarországon. A szakértők talán találnak erre is magyarázatot.

Ausztráliában a magyarok 2,5 százaléka (924) evangélikus, azaz lutheránus, ami megközelíti a magyarországi 3 százalékot.

Katolikus vallásúak vannak a legtöbben (20'985) az ausztráliai magyarok közt. Ez a felekezet az itt élő magyarok 56,59 százalékát képezi, tehát több mint minden második magyar katolikus. Feltételezhetően ez a szám magában foglalja a görög-katolikus és ortodox katolikusokat is. Magyarországon a lakosság 54,5 százaléka római katolikus, ami elég közel van az ausztráliai arányhoz.

4'829 magyar (13%) jelezte, hogy felekezeten kívüli, ami szintén nagyjából megegyezik a magyarországi százalék-aránnyal. A kérdezettek közül 2'345 (6,3%) nem jelölte, hogy milyen valláshoz tartozik.

Életkor

A legelső szembetűnő jelenség az, hogy az ausztráliai magyarok elöregedtek. A magyarok 30,65 Százaléka (11'367), tehát majdnem minden harmadik magyar, 65 éves, vagy a fölött van.

A fiatalok hiányoznak, mert a magyaroknak kevesebb mint négy százaléka (3'84%) van 15 év alatt.

A tanulmányi képzés, foglalkozás, vallási hovatartozás és életkor alcímek alatti adatokban nincsenek figyelembe véve a vegyes származású magyarok.

Vegyes házasság

Ausztráliában aránytalanul kisebb az esélye annak, hogy egy magyar egy másik magyar házastársat találjon, mint az elszakított területeken, ahol a magyarok nagyobb tömbben élnek egy helyen. Még Melbourne-ben vagy Sydneyben is, ahol a legtöbb magyar él, a magyarok aránya, a más nemzetiségiekhez képest, kevesebb, mint egy az ezerhez.

G. Hard és kutató társai kimutatták, hogy a 2006-os népszámlálás alapján, a házasságban élő magyarok első generációjához tartozó férjeknek majdnem fele (47%), a nőknek pedig több mint egyharmada (36%) él vegyes házasságban. A második generációhoz tartozó, házasságban élő magyaroknál már száz közül csak 11 férfinak és 12 nőnek magyar a házastársa. Más szóval, mindkét nemnek körülbelül 90 százaléka vegyes házasságban él. A magyarok harmadik generációjához tartozók vegyes házasságáról még nincs adat (forrás: G. Hard et al 'Intermarriage in Australia:...' Melbourne, Monash University).

Generációk

Azoknak a magyar, vagy vegyes származású magyaroknak a száma, akiknek mindkét szülője már Ausztráliában született, 2001 és 2006 között kb. ötezerről (4'994) kb. nyolcezerre (8'094) emelkedett. Tehát, a harmadik generációhoz tartozó magyarok száma nagymértékben nő.

Azoknak a száma viszont, akiknek mindkét szülője külföldön (overseas) született, ugyanebben az időszakban 774-el csökkent. Ez utóbbi csoportban lehetnek akár első, akár második generációhoz tartozók, de nem tudni milyen arányban, mert a kérdezettek születéshelye nincs feltüntetve.

Befejezésül

A fenti, eddig még soha nem közölt adatok, nagy segítséget, sőt, szilárd alapot nyújthatnak azok számára, akik a magyar nemzeti azonosságtudat megőrzésén dolgoznak, vagy erre irányuló terveket készítenek. Sőt, még azt is nyugodtan feltételezhetjük, hogy jó néhány, az ausztráliai magyarokra vonatkozó jellemvonás, irányzat, többé kevésbé, sok más Kárpát-medencén kívüli országban élő magyarokra is jellemzők.

A 2011-ben tartott népszámlálás adataiból, sok vonatkozásban, remélhetőleg, még pontosabb adatokat fogunk találni, de ezekre még legalább két-három évig várni kell.